

ACC. N:R. M. 10886 : 1-64.

Landskap: Halland Upptecknat av: olika personer
 Härad: Örvers Adress: se svaren
 Socken: " Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1947 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Halmstad.
 Från Halland (ej lok.) s. 1-4.
Faurås härad sid. 5-12.
Fjärne " s. 13-52
Halmstads " s. 53-64.

LUF 62.

142

1215/121d

Kullerud

Acc. n:r M10886:1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*

Härad: _____

Socken: *Biskult*Uppteckningsår: *1947* *Långstade*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Kenneth Johansson*Adress: *Skogsgård Biskult*Födelseår och födelseort: *i Biskult 1885*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagträskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja halmtak men ej vasstak
 Alltså läggs takten på sparrarna
 med 10 timmer mellanrum sedan
 breddas halmen ut sedan takraft sedan
 stöps vedja om raft å tak å slås en kudd
 med 15 timmer mellanrum slagträskad halm
~~ej slagträskad~~ halm har ej förekommit
 för närvarande, kanske i sparrarna 10 år
 30 pr 20 år 75 pr 50 år 100 pr
 Takkäppar har alltid används
 här i dessa trakter*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Nej. Tillvägagångssätt först bindes upp
Tacklinar av rep sedan hänges över upp
sedan går vi två man upp så breder jag
ut den i slår upp den med handanden
så den får rätt lutningen sen kommer
bindaren efter med ceder men me
mest m. golvbelagd träd annat
har jag int vett med en redskap är bara
reftad bräde kallas takraka samt
knivar samt mäter det är ett
redskap, sen förekommit i mitt minne

M.10886:2a.

28801

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

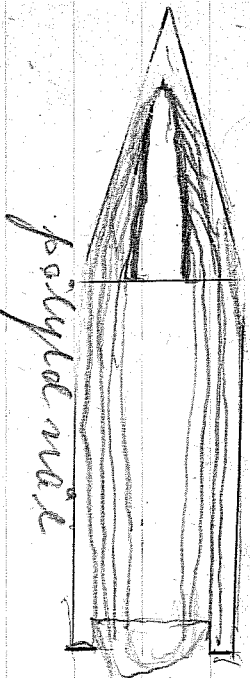
Takas jag här just mitt förstånd för
den där staden fanns skulle jag mig med
förståd, men vill jag att staden
vid fulltiden skall jag jag inte
avse det bättre
Högskolefullt

Bernius Johansson
Högskola Högskola

Den avseendes vid Hjörns
samt stads upp. Takas
so det blir jag

Högskola

Takas

Takas

88801
M. 10886:3 a.

Stenard

1947

Stenning Johansson
Åkergård,
Sjörishult
f. 1885.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Holm järnhammar sedan för några lustar

Takst uppgår mest med strå i hings den hela
krost sedan jakas den med en vica i smu ma
kammare som sedan läggs för en liten släde som
sättes för stegen så att sepo i så siter man för
uppgångerna och den uppgår den i högs fram till fram
den rad vid den sida i en rad av en för de
så uppgångerna blir fin för smuare tid för de
mycket med farvar som i stället uppgår och stupa
med kringvris eller hings för en allen bred
2 1/2 läng och lages två i vica Stämning för
de lagan, lojor man i nederkanten den lagan
land till överkast den stället man i stället
under det gamla i kinder en som för det
gamla, det jakas tre man vid Stenning
en lagan holmen en kinder en ställe
uppgår den ören ören uppgång f. 1947.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Nej ingetdera, beredning på vinter
 slagträsk vi rågen sen bindes den
 upp i stora klippar kallas här sen
 sättes en stor kam i labälken sen
 sparas klippar sen tar man så mycket
 man kan holde i båda händerna
 i kammen den så all den areda halm
 kammer väk sen stöts den i jävet sen
 hogs den junn sen bindes den i
 lagam luskar sen bevaras den till
 våren, Täckning utanpå gammalt tak
 pårehammar sellan, det läggs upp på
 samma sätt som nytt, sen vi lakt upp
 Taket sen beskärs det jämt i veckert
 i treper sen har vi skinken spänner
 man stråk så beskäres den sen
 klappar man till den så den blir
 riktigt junn

M.10886:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Börning i vingsjederna har jag inte
sett med oss men vi bärra hål i en tjock
sebo i spiken den på vingsjeden i
steck raften i för en 40 år sedan.
Täcket läggs på läkt, ja senast i bunnas
täckte jag bodveilar i melbystrand
med halan jag har sysslat med
täckning i 45 år i halland sköna
småland men i halland

Jag har sysslat med många yrken
Gantbrukare snickare lugg tjärl
Tjäre slaktare Reshandlare m.m.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

158

208/116 cd

Acc. n:r M. 10886:5.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Färås

Socken:

Opome

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Carl Danielsson

Adress:

Borviken Opome Färås

Födelseår och födelseort:

1885 Opome

Västergöt

Köinge ind. Carlsson 1/4/88

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

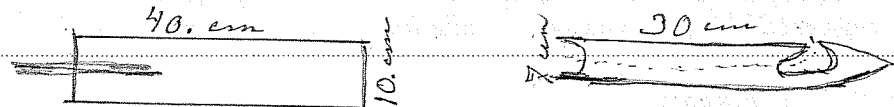
Tä äldre hus fins fortfarande halm och är bunden på läkt. Med vidjor och käpp på senare tid användes järntråd i stället för vidjor, vass fins ej.

För ett 50. tal år tillbaka var halmtak allmänt. Halmtak blir mindre än för år på grund av nybyggnad da annat material tegel gråt eller eternit användes

M. 10886: 6.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

När vidjor användas. sticker man ner
igenom baket om en likt i så har man
kroppen ovanpå balmmen så vrids
man ihop båda ändarna av vidjan till en
knut. Vid täckning användes
täckraka frånålar att vira janta
grä

Normal, uppgift 2. 23/5 55. hälsat vraka!

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10886:7.

Vantar knäputor användes ej
men fotbeklädnad av gummi är bra.

Rågkärrvassarna töskas med slaga
sedan renas halmen
på en träkam för att bli ren

Vass användes ej här

Det förekommer ibland att det
täckes utanpå det gamla för att
spara halmen men ej att rekonstruera
Taket görs jämt med bäckrakon
Takskägget klippes jämt med sax
På nya hus förekommer ej halmen
Med fuktad eller vät halmen som
packas väl och fasthålls med
Takhängke eller gjall vari ett hål
är boret i en ändare vari en kapp
instickes upphänges för om gars med
30 cm mellan

Det går att reda sig ensam
bäst är ju om man är 2. man 1 breder
halmen och 1 binder fast

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Bara hål i vindskedarne för
Takkämparne har jag ej sett

Taket lades på Läkt

På gamle boningshus finns
det kvar delvis ännu karmtak

Kan jag så skall jag med nöja
gärna lämna upplysningar
utan någon ersättning
Oskone Kjöngs Kvarta-
rälland
Lückase

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10886,

Boo vikens 28 November 1945

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Ull Folklivsarkivet Lund.

Skän sänder jag över å hysarna
och godt jag haer. Det vare med
personligt samtal. Jag har över 40. år
praktiskt i kaffebakning. Ja haer jag
och skall jag gärna om och öfverses

Stigskärningshus

Euf. Danielson

Boo vikens Spetsbo

Ull.
Malagis Var

156

205/1146 - 115a

Acc. n:r M.10886:9.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Nauand*Härad: *Faurås*Socken: *Vinberg*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Eust. Carlsson*Adress: *Jarvatorp, Vinberg*Födelseår och födelseort: *1886 Ljungby*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Stuger

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

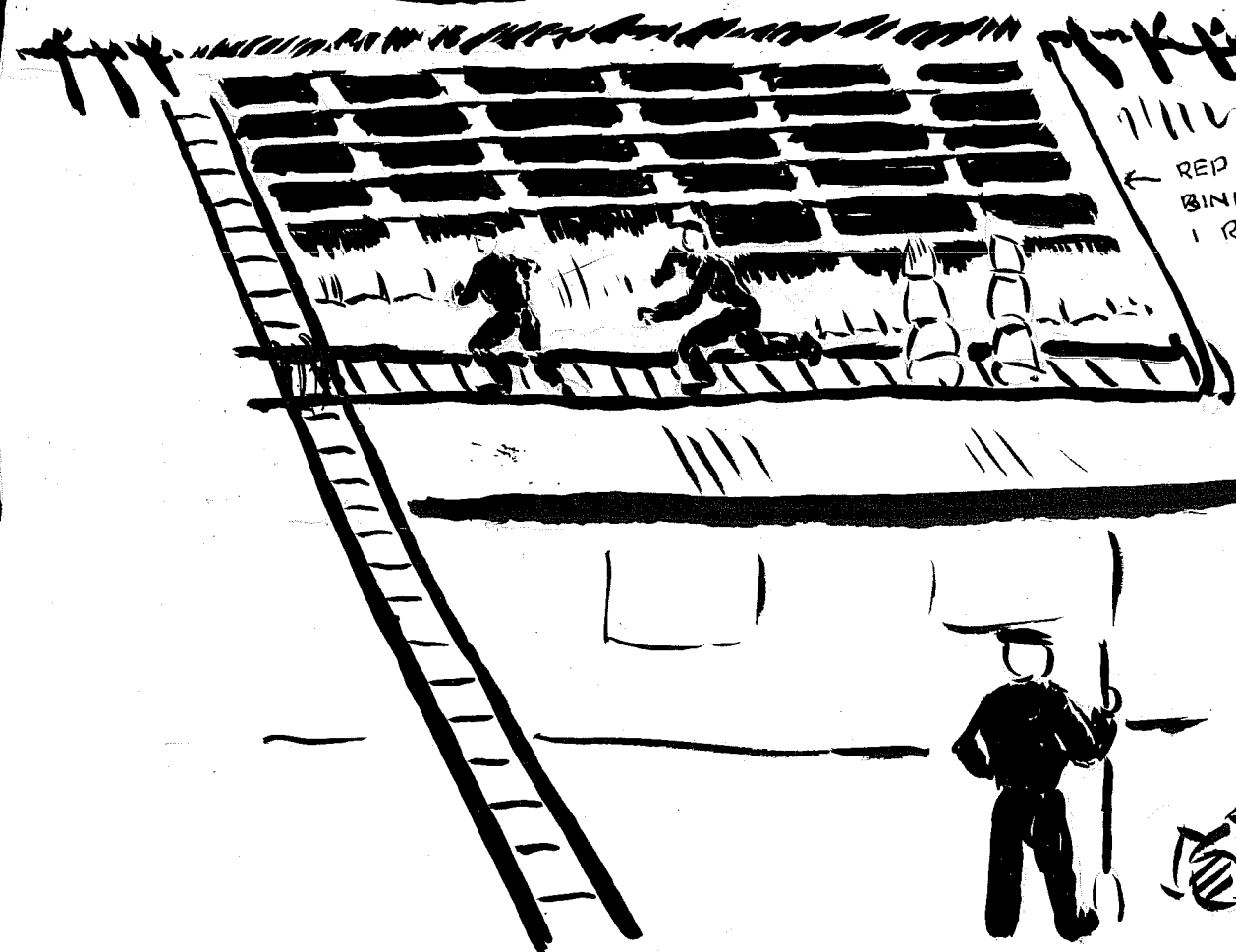
1. *Halmtak finnes.*2. *Ja.*3. *Nej.*4. a. *Omkring 10 procent.*" b. " *15* "" c. " *30* "" d. " *50-60* "

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

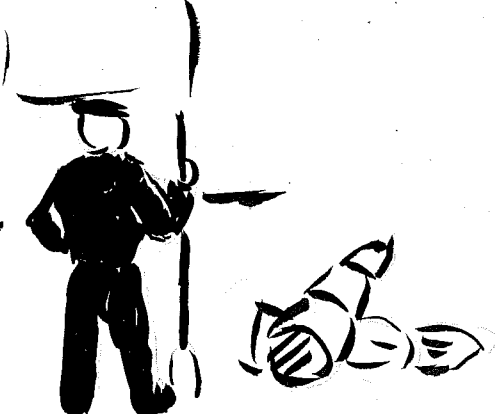
M.10886:10.

6. Bådaderna, dock mest fortlöpande söm.
7. Vid täckning med fortlöpande söm användes en "nål" av järn eller helst trä, vilken pålindas galvaniserad tunn järntråd. Nålen förs ned genom det utbredda halmlagret nedanför underliggande "läkta" tyges upp ovanför lemnarna genom trädhanken drages åt kraftigt. Västra styng cirka 25 cm därifrån. Vid täckning med isolerade band lägges en tunn kipp eller "vänn" av klyvd en eller annat segt blyligt trä på halmen. Bindningen även då med järntråd med 40-50 cm. avstånd mellan banden. Träden surras ihop och avryckes vid varje band.
8. a. Endast ovannämnda nål samt "vraben", en 40 cm lång, 12 cm bred och 1 cm tjock träskiva, helst av ek med handlag på översidan och undersidan borrar lätta med smäl hål för att inte glinta mot halmlutningen.
b. För användes även kniv varmes taket skars jämt.
9. Se medföljande bilaga. 10. Trakan användes att jämna halmlutningen efter bindningen.

M.10886:10a

REP SOM
BINDES FAST
I RYGGEN

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15. Två, en jämnar halmen, en binder.

11. Efter längre tids täckning måste vantar användas att skydda händerna mot den varma stubben.

Annars inga särskilda kläder.

12. a. Vid tröskningens bindas halmen i buntar ("klippor" kallas de på denna orten.) Ur dessa tages halmen lackvis och drages genom en "halmrepa", en kamliknande redskap, fastsat i brösthöjd i logbalken. Stöts upprepade gånger med stubben mot loggolvet för att därpå bindas till nya knippor, "stuger".

12 b. Förskummer ej här.

13 a. Täckning utanpå gamla taket sker även

" b. Inte numera.

" c. Jämnas med vrakan och klipptes.

" d. Nej. 14 a. Med halmen, pressad i balar vilka vätenbegjutas och uttorkas jämt på "ryggningen" varefter undan för undan påhänges parvis hängslen eller påll (uttalas "pöll" här) Hängslena äro genomborrade cirka 15 cm från övre änden varigenom en fortlöparande träkäpp eller grov järntråd trädes.

14 b. De gamla banden uppskippas en bit ovanför hålet så att halmen kan föres under den gamla och bindas samman vanligt

10886
M.10886:12.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Därom ingen kännedom.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. Ja, de äldre.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19. Ja.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20. Sedan 30 år i Trång och Kungälvskyrkans byggd.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Prickare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.